

KENNISMAKEN MET RESEARCH FELLOW LIEKE VAN DEINSEN

Het Fellowship Programma biedt onderzoekers de kans om objectgericht onderzoek te doen naar de Rijksmuseum-collectie. Lieke van Deinsen startte in november 2015 als de eerste Johan Huizinga Fellow voor historisch onderzoek bij het Rijksmuseum. Ze is als promovenda verbonden aan de Radboud Universiteit.

Haar onderzoek draait om het Panpoëticon Batavûm, een achttiende-eeuws kabinet waarin oorspronkelijk 350 kleine portretjes te zien waren. We interviewden Lieke over het verhaal achter deze objecten.

Kun je ons vertellen wat het Panpoëticon Batavûm was?

Panpoëticon Batavûm betekent zoveel als 'alle Nederlandse dichters'. Het was een groot, achttiende-eeuws verzamelkabinet, een rijk gedecoreerde houten kast, waarvan je de deur kon openen en de lades kon uitschuiven. In iedere lade zaten elf kleine portretjes van 11 bij 9,5 centimeter waarop de beste Nederlandse dichters en dichtersessen stonden afgebeeld. Zoals we vandaag discussiëren over de literaire canon en allerlei verkiezingen kennen voor het beste boek en de beste schrijver, zo was er in de achttiende eeuw het Panpoëticon Batavûm. Het kabinet werd toen beschouwd als een tastbare afspiegeling van de Nederlandse literaire canon. Gedurende de eeuw kwamen honderden literatuurliefhebbers de kast bezoeken. De bezoekers schreven vervolgens gedichten over de beleving – iets wat destijds een hele gangbare manier van communiceren was. Zodoende zijn er honderden pagina's volgeschreven over het Panpoëticon.

In zaal 1.10 zien we nu enkel de portretjes in een vitrine. Waarom zien we de kast daar niet?

Dat is een enigszins tragisch verhaal. Aan het einde van de achttiende eeuw werd het kabinet gekocht door het toonaangevende Leidse dichtgenootschap *Kunst wordt door arbeid verkreegen*. De verzameling verhuisde van Amsterdam naar Leiden en wordt het middelpunt van de activiteiten van het genootschap. In 1807 werd de binnenstad van Leiden in as gelegd toen een schip, tot de rand

Computervisualisatie van het Panpoëticon in een (fictieve) kamer door Lieke van Deinsen en Timothy De Paepe, 2016

toe gevuld met buskruit, ontplofte aan de Rapenburg. Bij de ramp raakte ook het Panpoëticon beschadigd. Noodgedwongen moest het genootschap het kabinet verkopen. Na wat omzwervingen komt de verzameling in handen van een op winstbejag beluste kunsthandelaar. Hij verkocht de portretten in delen. Uiteindelijk raakte de verzameling auteursportretten verspreid tot in de verste uithoeken van Europa. Van het houten kabinet is vanaf dat moment, 1849, geen spoor meer te vinden. Tegenwoordig zijn 82 van de oorspronkelijke portretten in het bezit van het Rijksmuseum, waarvan er 22 op zaal te bezichtigen zijn.

Wat wil je na het Fellowship en na het afronden van je promotietraject gaan doen?

Onderzoek en verhalen vertellen vind ik het allerleukst. En ik moet toegeven: ik vind het heerlijk om tussen de objecten te werken. Ik dacht altijd dat ik dat alleen met boeken had, maar inmiddels zou je kunnen zeggen dat ik besmet ben geraakt met het museumvirus. Objecten en de geschiedenis van objecten vind ik ontzettend interessant. Ik hoop met mijn project te laten zien dat interdisciplinair onderzoek naar het verhaal achter de objecten een historische periode opnieuw tot leven kan brengen.

Dit onderzoek wordt mogelijk gemaakt door het Johan Huizinga Fonds/Rijksmuseum Fonds.

Lieke van Deinsen, Research fellow